

ZPRÁVA O ČINNOSTI MĚSTSKÉHO MUZEA A GALERIE VE SVITAVÁCH za rok 2022

Zpráva
o činnosti Městského muzea a galerie ve Svitavách
za rok 2022

MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE VE SVITAVÁCH

Máchova alej 293/1, 568 02 Svitavy

www.muzeum.svitavy.cz; e-mail: muzeum@muzeum.svitavy.cz, tel.: +420461532704

Vypracoval a předkládá:

Mgr. Hynek Stříteský, ředitel Městského muzea a galerie ve Svitavách

Na zprávě se podíleli Jana Čermáková, Mgr. Blanka Čuhelová, Jitka Flíglová, Mgr. Monika Němcová, Jitka Olšánová, Mgr. Lea Sehnalová, Mgr. Jakub Vrána,

Ve Svitavách, 22. března 2023

OBSAH

1. Úvod	4
2. Péče o sbírkový fond	6
3. Knihovní fond	12
4. Expoziční a výstavní činnost	12
5. Kulturní a vzdělávací činnost	18
6. Odborná činnost	21
7. Projekty a granty	23
8. Přednášky a průvodcovská činnost	23
9. Muzejní pedagogika	24
10. Prezentace muzea v médiích	26
11. Spolková činnost při muzeu	26
12. Provozní záležitosti muzea	28
13. Členství muzea a jeho zaměstnanců v odborných a zájmových organizacích	28

Příloha: Výroční zpráva Muzea esperanta za rok 2022

1. ÚVOD

1.1

V roce 2022 mohlo Městské muzeum a galerie ve Svitavách po dvou letech omezené činnosti, vinou pandemie viru SARS-CoV-2, konečně realizovat svůj výstavní a kulturní program v kompletní podobě. Projevilo se to mimo jiné v opětovném návratu návštěvníků, rok 2022 byl v tomto směru dokonce rekordním, když do muzea zavítalo 18 686 osob. Velkou měrou se na tom podílela prezentace Velkého svitavského mechanického betlému, jehož restaurování bylo v průběhu roku 2022 dokončeno, a proto mohl být v adventním čase poprvé vystaven v celé své délce patnácti metrů.

Odborná a péče o sbírkový fond probíhala v průběhu celého roku standardním a z aktuální legislativy vycházejícím způsobem. Inventarizace muzejních sbírek byla prováděna zejména s ohledem na blížící se termín ukončení druhého desetiletého inventarizačního cyklu, který byl Ministerstvem kultury ČR stanoven na 31. 12. 2023.

Městské muzeum a galerie ve Svitavách v roce 2022 připravilo a realizovalo řadu výstav, workshopů a dalších kulturně vzdělávacích akcí pro veřejnost, jejichž podrobný přehled je uveden v následujícím textu. Kromě své hlavní činnosti se muzeum stalo spoluorganizátorem vybraných kulturních akcí ve městě.

Mimořádná aktivita muzea souvisela opět s Velkým svitavským mechanickým betlémem, když společně s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje finalizovalo studii proveditelnosti na vznik Muzea mechanických betlémů ve Svitavách a prostřednictvím města Svitavy podalo žádost o spolufinancování jeho realizace z Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027. K úspěchům v roce 2022 lze také přiřadit dokončení výměny oken v historické části budovy muzea.

Novými tvářemi se v roce 2022 staly Marie Jišová, která 1. února nastoupila na pozici recepční, a Mgr. Monika Němcová, jež počínaje 2. květnem obsadila pozici historičky, když předtím úspěšně prošla výběrovým řízením, kterého se zúčastnilo jedenáct zájemců. Obě nové zaměstnankyně se rychle zapojily do muzejních aktivit a staly se vítanou posilou pracovního kolektivu.

Muzeum bylo zřízeno rozhodnutím městské rady jako příspěvková organizace města Svitavy s právní subjektivitou k 1. 1. 1991 a je ze zákona povinno řídit se těmito předpisy:

- Zákon č. 122/2000Sb. **o ochraně sbírek muzejní povahy**, centrální evidenci sbírek a o změně některých dalších zákonů
- Prováděcí vyhláška ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., v níž se stanoví **režim ochrany a trvalého uchovávání sbírek muzejní povahy**, vedení sbírkové evidence a inventarizace sbírek

Muzeum spravuje dva objekty v blízkosti centra města, **budovu na Máchově aleji č. 1** a **Ottendorferův dům na náměstí Míru č. 1**. Obě budovy jsou v majetku města. Od poloviny roku 2021 muzeum také spravuje dvě místnosti v objektu na ulici Milady Horákové č. 16, který je rovněž v majetku města.

1.2 Otevírací doba

Otevírací doba ÚT–PÁ 9:00–12:00 a 13:00–17:00, SO, NE 13:00–17:00 hodin. V období turistické sezóny (červenec a srpen) je rozšířena na celodenní provoz i v sobotu a neděli (9:00–12:00 a 13:00–17:00 hodin), zavírací den je stejně jako ve většině muzeí a galerií v ČR pondělí. O víkendech a svátcích funguje pokladna v muzeu jako turistické informační centrum. Mimořádná otevírací doba muzea platila v průběhu prosince 2022 v souvislosti s velkým zájmem veřejnosti o Velký svitavský mechanický betlém.

1.3 Vstupné

I v roce 2022 byl využíván elektronický pokladní systém s evidencí a kategorizací vstupného.

Vstup do celého objektu muzea je za následující vstupné:

Plné 60,- Kč dospělí, zlevněné 40,- Kč děti, senioři, ZTP.

Senior pasy 20,- Kč, rodinné pasy 1+1 zdarma.

Školní skupiny s výkladem a s prací lektorky animačních programů 50,- Kč/žák.

Vstupné pro školy tzv. „muzejní balíčky“ 70,- Kč/žák (program k výstavě + program v animačních dílnách).

Vstupné na věž kostela Navštívení Panny Marie a do muzea esperanta, stejně jako na prohlídku sálu Ottendorferovy knihovny činí 10,- Kč.

Vstupné na prohlídky města s historikem muzea je stanoveno vždy individuálně dle konkrétních požadavků na rozsah a délku trasy (muzeum, Ottendorferova knihovna, Muzeum esperanta, historická zastavení na náměstí, věž kostela Navštívení Panny Marie, hřbitov), cca 110–180 Kč/osoba.

Zdarma: volný vstup pro obyvatele Svitav každou první neděli v měsíci, členové Asociace muzeí a galerií ČR a ICOM.

1.4 Hospodaření muzea

Muzeum hospodařilo v souladu se svým plánem a rozpočtem a vycházelo z poskytnutého příspěvku na provoz od zřizovatele, z poskytnutých dotací a vlastních příjmů.

Příspěvek zřizovatele na provoz	7 115 600 Kč
Příspěvek zřizovatele na odpisy	350 500 Kč
Dotace z jiných rozpočtů	656 000 Kč
Vlastní příjmy	1 478 996 Kč
z toho příjmy ze vstupného	505 281 Kč.

V průběhu sledovaného období byly muzeu poskytnuty příspěvky:

Pardubický kraj - neinvestiční účelové dotace	
60 000 Kč	Restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
20 000 Kč	Řezbářský memoriál Aloise Petruše 2022
10 000 Kč	Hledání hvězdy Davidovy 2022
10 000 Kč	Dny otevřených ateliérů 2022
Ministerstvo kultury	
350 000 Kč	Restaurování movité kulturní památky – Velký sv. mechanický betlém – MKP
100 000 Kč	Restaurování movité kulturní památky – Velký sv. mechanický betlém – ISO/D
104 000 Kč	Modernizace PZTS – výměna zastaralé ústředny a souvis. komponentů v MMG
56 000 Kč	Podpora expozičních a výstavních projektů na inst. výstavy „Expedice pravěk“
50 000 Kč	Podpora projektů standardizovaných veřejných služeb muzeí – 3D skenování

1.5 Personální situace

Počet zaměstnanců je naplňován podle platného organizačního řádu, ve stálém pracovním úvazku je celkem 9,1 přepočtených pracovníků. Z toho 5,5 odborný úsek, 3,5 ekonomický a technický úsek. Odborný úsek zahrnuje kurátory sbírkových a mobiliárních fondů, dokumentátora sbírkových předmětů, lektora umění a programového pracovníka.

2. PÉČE O SBÍRKOVÝ FOND

2.1 Sbírkový fond muzea

Ministerstvo kultury ČR vede Centrální evidenci sbírek (CES) – veřejnosti přístupný informační systém, kde je od roku 2002 evidována i sbírka *Městského muzea a galerie ve Svitavách* pod evidenčním číslem MSV/002-05-10/211002. Další sbírkové předměty jsou uloženy v souboru *Sbírka Svitavy* pod evidenčním číslem SBS/008-04-18/360008.

Muzejní sbírka je členěna do osmi podsbírek, z nichž každá má svoji vlastní číselnou řadu inventárních čísel. V přiložené tabulce je možné vidět množství předmětů v roce 2021 a nových přírůstků za rok 2022.

Tabulka počtu evidenčních čísel sbírkových předmětů v roce 2022.

Název podsbírky	Rok 2021	Přírůstek	Vyřazení z evidence	Rok 2022
15 – výtvarné umění	1109	4	0	1113
17 – uměleckoprůmyslové předměty	1139	0	0	1139
18 – knihy, písemnosti a tisky	3444	51	0	3495
21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy	8480	32	0	8512
24-1 – prací technika	349	3	0	352
24-2 – pozůstalost Aloise Petruse	211	0	0	211
24-3 – Ottendorferova knihovna	6904	0	0	6904
25 – jiné, obecné	3331	34	0	3365
Celkem	24966	124	0	25091

Celkově nyní muzejní sbírkový fond obsahuje 25 091 evidenčních čísel. Nesrovnalosti s předchozími lety jsou způsobeny převodem předmětů mezi podsbírkami. Nové předměty byly získány koupí, sběrem či darem. Detailnější informace k nově získaným položkám jsou uvedeny v následující tabulce (více o podsbírce 21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy v podkapitole 2.7).

Tabulka předmětů (bez položek patřících do fotoarchivu) získaných do muzejních sbírek v roce 2022.

název předmětu	přírůstkové číslo	popis předmětu	způsob získání
Obraz „Svitavy“	1/22	pohled na město Svitavy, olej na sololitu, rozměry: 109×44 cm, rámováno, datace:	nákup

		1995, autor: Miloslav Bulva	
Grafický list „Praha“	2/22	pohled ze Starého Města směrem k Malé Straně, dřevoryt, rozměry: 22,5×20,5 cm, sklo oblepené černou páskou, datace: 20. století, autor neznámý	převod
Skleněný betlém	3/22	Soubor betlémových figur, řemeslná práce, výška figur 8–9 cm, rok výroby: 2021–2022, autor: Stanislav Jiroš, Jablonec nad Nisou	nákup
Pračka	4/22	mechanická soudková, dřevěná, výška 76 cm, datace: přelom 19. a 20. století, výrobce: Waschmaschinen Fabrik Otto Hörhold, Německo	nákup
Pamětní medaile	5/22	věnována památce novináře Erwina Tragatsche (1916, Svitavy – 1984, Německo), jednostranná, mosaz, průměr 7 cm, datace: přelom 19. a 20. století, autor neznámý	sběr
Pračka	6/22	značka „Zlatá včela“, protivalcha s přidaným elektromotorem, opatřena ozdobnou krytkou se znakem včely v části motoru, datace: 30. léta 20. století, výrobce: Jaroslav Včelák, Libčany u Hradce Králové	sběr
Keramický betlém	7/22	samostatné figurky Svaté rodiny, tři králů a dvou ovcí uložené v kazetě, výška figur 6–10 cm, datace: 2022, autor: Ivana Čermáková, Svitavy	sběr
Grafický list	8/22	portrét Václava Havla, karikatura s charakteristickým symbolem nositele (klíče v uchu), kresba, papír, rozměry: 45×34,5 cm, datace: 2016, autor: Pavel Matuška, Třebachovice pod Orebem	sběr
Pračka	9/22	dřevěná s plechovou vnitřní částí, natřená zelenou barvou, pravděpodobně domácí výroba, rozměry: 53×90×50 cm, datace: polovina 20. století, autor: neznámý	sběr
Cedulka	10/22	cedulka z kostelní lavice se jménem Johanna Budiga, z kostela sv. Josefa ve Svitavách, kovová, oválný tvar, rozměry: 12×8,3 cm, datace: 2. polovina 20. století, autor: neznámý	sběr
Psí známka	11/22	tmavá, částečně zachovaný nápis, ze Čtyřiceti Lánů, kovová, průměr 2,5 cm, datace: přelom 19. a 20. století, autor: neznámý	sběr
Pamětní medaile	12/22	mince patřící místnímu pěveckému sboru, tmavá, kovová, viditelný znak města Svitavy a německý nápis, průměr 3,3 cm, datace: 1897, autor: neznámý	sběr

Kulička z dělostřeleckého šrapnelu	13/22	mírné známky deformace, kovová, průměr 1 cm, datace: 1866, autor: neznámý	sběr
Plomby na pytel	14/22	kruhové, používány ve mlýnech, často viditelné znaky (Svitavy, Česká Třebová, Litomyšl, Olomouc, Daubek Brněnec), kov, rozměry: různé, datace: přelom 19. a 20. století, autor: neznámý	sběr
Knoflíky	15/22	z hřebečských krojů, často vystouplý střed, u některých střední část určena k přišití, kovové, různé rozměry, datace: 1. polovina 20. století, autor: neznámý	sběr
Těžitka	16/22	na ženské sukně hřebečských krojů, zatěžovaly sukně, aby nevlály, kruhový tvar, kovové, u některých otvor ve středu, různé rozměry, datace: 1. polovina 20. století, autor: neznámý	sběr
Soubor betlémů, betlémových scén a figur	17/22 – 41/22	Soubor tvoří betlémy a figury různé provenience (africký betlém, jihoamerický typ betlému, betlém z Keni, z Peru, z Itálie apod.) a různého ztvárnění, materiál: šustí, sláma, dřevo, keramika, různé rozměry, datace: 19. – 21. století, autor: neznámý nebo vyznačena země původu	nákup

2.2 Muzejní evidence

Muzeum vede ze zákona **chronologickou evidenci sbírek** v písemné podobě (přírůstkové knihy), **systémovou elektronickou evidenci** v elektronické podobě (program Bach) a celorepublikovou **centrální evidenci (CES)** v online podobě. V roce 2022 byly v systémové evidenci zapsány a upřesněny záznamy u 1028 inventárních čísel sbírkových předmětů (bez fotoarchivu). Nově byly v chronologické i systémové evidenci zpracovány všechny přírůstky za rok 2022.

2.3 Inventarizace sbírek

Podle §12 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy je každoročně prováděna pravidelná (řádná) inventarizace vymezené části sbírkového fondu. V roce 2022 pokračovala řádná inventarizace podsbírek 25 – jiné, obecné a 17 – uměleckoprůmyslové předměty v celkovém počtu 1028 inventárních čísel. Dále pokračovala inventarizace fotoarchivu, jak je uvedeno v kapitole 2.7.

2.4. Digitalizace sbírek

Digitalizace sbírek je jednou z priorit českého muzejnictví a vede k vyšší ochraně sbírek archivní povahy a ke zvýšení komfortu badatelů. V roce 2022 byly zpracovány digitální záznamy a vytvořena nová data u 41 inventárních čísel. Na webových stránkách muzea je zpřístupněna podsbírka Prací techniky, pozůstalost Aloise Petruse, sbírkové předměty z oboru elektrotechniky (historická rádia a gramofony) a výtvarného umění. Informace k digitalizaci fotoarchivu jsou uvedeny v kapitole 2.7. V rámci projektu *3D skenování vybraných mechanik*,

budov a figur Velkého svitavského mechanického betlému proběhla 3D digitalizace 25 sbírkových předmětů, které byly následně prezentovány na webovém portále www.esbirky.cz.

2.5 Ochrana sbírek, restaurování a konzervace

Jedním z hlavních úkolů muzea je sbírkový předmět zaevidovat a uložit tak, aby nevznikla škoda jeho ztrátou, zničením nebo poškozením fyzickým či působením nepříznivých klimatických vlivů. Konkrétně se jedná o následující činnosti.

Uložení sbírek

Všechny užívané prostory muzea jsou vybaveny elektronickou zabezpečovací signalizací (EZS) a protipožární elektronickou signalizací (EPS), veřejné prostory muzea jsou sledovány kamerovým systémem. Přízemní okna depozitářů jsou chráněna kovovými mřížemi. V depozitářích je prováděn monitoring teploty a vlhkosti. V roce 2022 byla z dotace Ministerstva kultury ČR (program ISO II/A) pořízena nová ústředna PZTS a EZS se souvisejícími komponenty.

Základní očista, restaurování

Odborné restaurování Velkého svitavského mechanického betlému prováděli restaurátoři s licencií MK ČR ak. mal. Šárka a Petr Bergerovi. Mechanické části betlému se pak věnoval restaurátor Kamil Andres. V roce 2022 bylo restaurováno celkem 39 inventárních čísel ze souboru Velkého svitavského mechanického betlému (soubor staveb, figur a zvířat). Drobné opravy a konzervování bylo nezbytné provést u nově získaných a vybraných předmětů z podsbírky 25 – jiné, obecné a 24-1 – práci technika, proběhlo v prostorách muzea v dílně správce budov Ivana Šiváka.

2.6 Prezentace sbírek

Expozice muzea

Sbírkové předměty jsou permanentně využity následujícím způsobem v těchto expozicích:

- „Z historie praní“ – v expozici bylo vystaveno celkem 213 sbírkových předmětů (prací stroje, valchy, mandly, potřeby pro domácnost, textilní výrobky, fotografie apod.).
- „Hledání hvězdy Davidovy – Oskar Schindler, Spravedlivý mezi národy“ – využito přes 200 reprodukcí fotografií z vlastního fondu.
- „Labyrint svitavských příběhů“ – instalováno je celkem 152 předmětů z fondů Výtvarné umění, Svitavský betlém, Alois Petrus, Uměleckoprůmyslové předměty a Obecná sbírka. Těž je zde vystavena 1 neevidovaná socha z Městského hřbitova ve Svitavách.

Dále byly sbírkové předměty v různé míře použity při dočasných výstavách popsanych v kapitole 4.2. V případě sbírkových předmětů vypůjčených do jiných institucí a z jiných institucí je pak možné uvést následující.

Vypůjčky sbírkových předmětů jiným osobám a organizacím

V roce 2022 bylo provedeno těchto 20 vypůjček:

1/ Kamil Andres, Třebachovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému

- 2/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 3/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 4/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 5/ Kamil Andres, Třebechovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému
- 6/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 7/ Centrum environmentální výchovy Stolístek Linhartice – dermoplastické preparáty netopýrů k výstavě „Netopýři tajemní a zranitelní“
- 8/ Kamil Andres, Třebechovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému
- 9/ REQUICK s.r.o., Praha 5, Radotín (nájem) – plechová vana (filmová rekvizita) k natáčení filmového seriálu „Král Šumavy“
- 10/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 11/ Kamil Andres, Třebechovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému
- 12/ Kamil Andres, Třebechovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému
- 13/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 14/ Kamil Andres, Třebechovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému
- 15/ Kamil Andres, Třebechovice pod Orebem – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému
- 16/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – soubor figur, zvířat a staveb k restaurování Velkého svitavského mechanického betlému
- 17/ Regionální muzeum Skuteč – soubor betlémů k výstavě „Za betlémským světlem“
- 18/ České sdružení přátel betlémů – Betlémáři Litomyšlska – Svitavský dřevěný betlém k tradiční adventní výstavě betlémů v piaristickém chrámu Nalezení svatého Kříže v Litomyšli
- 19/ Obec Městečko Trnávka – soubor betlémů k adventní výstavě
- 20/ Městské muzeum a galerie Polička a Centrum Bohuslava Martinů – modely živočichů k výstavě „Rybník... místo, kde to žije.“

Výpůjčky sbírkových předmětů z jiných organizací a od jiných osob

V roce 2022 bylo provedeno těchto 24 výpůjček:

- 1/ Students for Living Amazonia – předměty z peruánského pralesa pro výstavu „Tajemná Amazonie“

- 2/ Východočeské muzeum v Hradci Králové – dermoplastické preparáty zvířat pro „Tajemná Amazonie“
- 3/ Moravské zemské muzeum – zkameněliny pro výstavu „Expedice pravěk“
- 4/ Moravské zemské muzeum, oddělení Anthropos – zkameněliny pro výstavu „Expedice pravěk“
- 5/ Slezské zemské muzeum – modely pro výstavu „Expedice pravěk“
- 6/ PAS – Paleoart Art and Science – obrazy pro výstavu „Expedice pravěk“
- 7/ Vlastivědné muzeum v Olomouci – zkameněliny pro výstavu „Expedice pravěk“
- 8/ Kulturní služby Moravská Třebová – zkameněliny pro výstavu „Expedice pravěk“
- 9/ Univerzita Karlova – obrazy pro výstavu „Expedice pravěk“
- 10/ Národní muzeum – zkameněliny pro výstavu „Expedice pravěk“
- 11/ Zoologická zahrada Dvůr Králové – obrazy pro výstavu „Expedice pravěk“
- 12/ Národní technické muzeum – sbírkové předměty pro výstavu „Epidemie a pandemie“
- 13/ Národní muzeum – sbírkové předměty pro výstavu „Epidemie a pandemie“
- 14/ Zdravotnické muzeum Národní lékařské knihovny – sbírkové předměty pro výstavu „Epidemie a pandemie“
- 15/ Národní technické muzeum – sbírkové předměty pro výstavu „Dobrodružství cyklistiky“
- 16/ Vlastivědné muzeum v Šumperku – sbírkové předměty pro výstavu „Dobrodružství cyklistiky“
- 17/ Vlastivědné muzeum v Olomouci – sbírkové předměty pro výstavu „Dobrodružství cyklistiky“
- 18/ Muzeum a galerie v Prostějově – sbírkové předměty pro výstavu „Dobrodružství cyklistiky“
- 19/ Regionální muzeum v Kolíně – sbírkové předměty pro výstavu „Dobrodružství cyklistiky“
- 20/ Jiří Uhlíř – exponáty pro výstavu „Dobrodružství cyklistiky“
- 21/ Adam Kašpar – výtvarná díla a deníky pro výstavu „Dvě cesty“
- 22/ Jan Mařík – dřevěné nástěnné intarzie pro výstavu „Okouzlení dřevem“
- 23/ Pavel Špelda – sochy pro výstavu „Okouzlení dřevem“
- 24/ Barbora a Emma Srncovy – výtvarná díla, objekty a plakáty pro výstavu „Vánoční muzeum úsměvů“

2.7 Muzejní fotoarchiv

V průběhu roku 2022 pokračovaly komplexní revize sbírkového fondu Fotoarchiv (fotografie, filmy, negativy, videokazety, digitální data). Odborné práce spočívaly v těchto činnostech:

- a) revizích zapadaných karet (1997–2017)
- b) digitalizaci fotografií a VHS
- c) zápisy přírůstků

Digitalizace zdrojových fotografií je vždy prováděna v tiskové kvalitě. Revize karet spočívá v kontrole údajů na kartě, jejich verifikaci a doplnění. U karet s chybějícími náhledovými

obrázky se tyto doplňují. Jsou digitalizovány a postupně zapisovány videokazety z historické dokumentace města. Postupně je evidován sbírkový fond muzea, který byl uložen bez jakéhokoliv popisu. Jsou to soukromá alba z pozůstalostí a příležitostná alba. Speciální kapitolou práce na inventarizaci fotoarchivu jsou náhodně nalezené fotografie a pohlednice regionu.

Za rok 2022 prošlo revizí fotoarchivu celkem 428 evidenčních čísel. V současné době je v evidenci fotoarchivu muzea celkem 8 582 evidenčních karet. V nich je zahrnuto 11 680 evidovaných a digitalizovaných snímků.

3. KNIHOVNÍ FOND

3.1 Sbírková knihovna

Je souborem tisků, rukopisů a materiálů archivní povahy, které mají blízký vztah k regionu Svitavska. Je evidována v Centrální evidenci sbírek MK ČR a eviduje se stejným způsobem jako ostatní sbírky. Sbírkovou knihovnu tvoří v současnosti **3 369 položek ve II. stupni evidence**.

3.2 Ottendorferova knihovna

Stabilizovaný a inventarizovaný fond – soubor 6 904 svazků.

3.3 Badatelská (přírůstková) knihovna

Je plně přístupná veřejnosti a je průběžně doplňována. V současnosti zahrnuje **4 107 publikací**. Knihovna obsahuje 8 oddělení (Výtvarné umění, České dějiny, Světové dějiny, Vojenství, Geografie, Encyklopedie, Periodika, Naučné vědy) a je zpracována programem Bach. Badatelská knihovna je doplňkovou alternativou pro zájemce o historii a umění.

4. EXPOZIČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST

4.1 Stálé expozice

Labyrint svitavských příběhů – expozice o historii města v příbězích jeho obyvatel. Expozice je vybudována v části vstupní chodby a jednom výstavním sále.

Z historie prání – vystavena je část největší sbírky exponátů mapujících tuto lidskou činnost v České republice. K expozici je vydán průvodce a celá sbírka je přehledně dokumentována na webu muzea. Její součástí je herna pro školní skupiny a rodiny s dětmi, expozice je průběžně doplňována o nové přírůstky.

Expozice Hledání hvězdy Davidovy – Oskar Schindler, Spravedlivý mezi národy – expozice o holocaustu na pozadí příběhu svitavského rodáka Oskara Schindlera. Součástí expozice jsou předměty z muzejních sbírek, dále zapůjčené z Židovského muzea v Praze a z Muzea v Gross Rosen. Přímo v expozici je možnost zhlédnutí dokumentárních filmů o Oskaru Schindlerovi a také o historii města Svitavy v české, německé a anglické verzi.

Muzeum esperanta – expozice Českého svazu esperanta a svitavského klubu esperanta zpřístupněná v budově Ottendorferova domu

Svitavské vily – známé i neznámé – na chodbě muzea jsou trvale umístěny výstavní panely, které se věnují místním architektonickým skvostům rodinného bydlení.

V. O. Ottendorfer – stálá výstava o životě svitavského mecenáše Valentina Oswalda Ottendorfera (1826–1900) a „jeho budovách“ ve městě je instalována na jedenácti panelech v interiéru Ottendorferova domu.

4.2 Krátkodobé výstavy realizované v roce 2022

Dramaturgie výstavní činnosti byla stejně jako v minulých letech připravena s ohledem na různorodé zájmy odborné i laické veřejnosti. Muzeum připravilo celkem 12 výstav, další 2 výstavy pokračovaly z roku 2021. Konkrétně šlo o tyto výstavy:

do 16. 1. 2022

NAD BETLÉMEM VYŠLA HVĚZDA

Výstava betlémů ze Svitavska, Poličska, Litomyšlska a zejména ze sbírky rodiny Sochorových nabídla návštěvníkům historické betlémy i nejnovější práce Martina a Jakuba Sochorových, nositelů ocenění Mistr tradiční rukodělné výroby Královéhradeckého kraje. Část výstavy byla také věnovaná dřevěným mechanismům, které si zájemci mohli rozpohybovat klíčkou. Sbírkou rodiny Sochorových doplnil čtyřmetrový betlém prosečského řezbáře Jiřího Brunclíka, podobně rozsáhlý soubor Jaroslava Škrance z Rohozné a některé další.

do 30. 1. 2022

VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM

Prezentace zrekonstruované části Velkého svitavského mechanického betlému, hotového a rozpohybovaného v délce deseti metrů.

31. 1. – 3. 4.

PŘEHLÍDKA 2022

Tradiční výstava amatérských výtvarníků svitavského regionu.

12. 2. – 26. 3.

TAJEMNÁ AMAZONIE

Výstava ze světa domorodých kmenů a přírody peruánských pralesů. K vidění byly originální luky, šípy, čelenky, oblečení i živé piraně. Připraveno ve spolupráci s organizací Students for Living Amazonia.

31. 3. – 10. 4.

VELIKONOCE a SVÁTKY JARA

Malá výstava velikonočních i jarních zvyků, tradic a dekorací.

14. 4. – 22. 5.

EPIDEMIE A PANDAMIE

Výstava ukázala, že lidstvo se v minulosti muselo potýkat s celou řadou epidemií a pandemií, počínaje morem, pokračuje cholerou, tuberkulózou a konče španělskou chřipkou, která svět zasáhla v letech 1918–1920. Výstava rovněž přiblížila, jak společnost proti uvedeným onemocněním bojovala, jaké nástroje k tomu používala a jak se lišily od naší aktuální zkušenosti. Velká pozornost byla rovněž věnována pandemii COVID-19 a opatřením, která kvůli němu probíhala v ČR i na Svitavsku.

14. 4. – 22. 5.

ADAM KAŠPAR – DVĚ CESTY

Dvě cesty byl název výstavy svitavského rodáka a malíře Adama Kašpara, jednoho z nejvýraznějších mladých talentů současné malířské scény. Niterním tématem prací Adama Kašpara je příroda. Tu zobrazuje klasickou malířskou cestou se snahou o pravdivost ke svému vnímání. V jeho podání nejde jen o co nejpřesnější zachycení skutečnosti, nýbrž o zachycení charakteru a samotné podstaty konkrétního místa nebo objektu.

3. 6. – 18. 9.

DOBRODRUŽSTVÍ CYKLISTIKY

Výstava zavedla své návštěvníky do éry vysokého kola a představila jeho vývoj od poloviny 60. let devatenáctého století až do počátku století dvacátého, kdy jej vystřídal dobovou terminologií tzv. bezpečník, tedy jízdní kolo v podobě, v jaké ho známe dnes. Nechyběl ani svitavský koutek a související herní aktivity.

3. 6. – 18. 9.

EXPEDICE PRAVĚK

Výstava spojující obrazy slavného Zdeňka Buriana a jeho následovníků ze sdružení PAS se skutečnými zkamenělinami a modely prehistorických živočichů. Vedle dinosaurů, trilobitů či mamutů fosilií nechyběla ani ukázka místních nálezů a řada interaktivních prvků pro děti (např. hledání zkamenělin, tvorba dinosaurů stop, model jeskyně s prehistorickými kresbami).

10. 9. – 20. 11.

OTTENDORFEROVA KNIHOVNA V PROMĚNÁCH ČASU

Výstava mapovala neuvěřitelný příběh svitavského rodáka Valentina Oswalda Ottendorfera a jeho knihovny. Vystaveny byly svazky z původního knižního fondu, které zaujaly svou vazbou i obsahem. Výstava rovněž reflektovala dějinné události, které proměnily samotnou knihovnu i její bezprostřední okolí, zároveň návštěvníky seznámila s úpravami, které toto místo čekají do budoucna.

23. 9. – 25. 9.

HOUBY SVITAVSKA

Pátý ročník mykologické výstavy zaměřené na jedlé, nejedlé i jedovaté druhy našeho mikroregionu. Spojeno s pořádáním houbařské poradny Josefa Zedníka.

2. 10. – 20. 11.

OKOUZLENÍ DŘEVEM

Výstava dvou umělců, Jana Maříka a Pavla Špeldy, které spojuje práce se dřevem. Janu Maříkovi se někdy přezdívá "mistr intarzie", neb právě díky této náročné a pracné technice je proslulým a známým umělcem. Plastiky řezbáře a restaurátora Pavla Špeldy propojují struktury a krásu dřeva s figurativní linií.

27. 11. 2022 – 15. 1. 2023

VÁNOČNÍ MUZEUM ÚSMĚVŮ: EMMA A BARBORA SRNCOVY

Do světa snů, radosti a úsměvů mohli návštěvníci vstoupit na výstavě dvou žen – výtvarnice Emmy Srncové a její dcery, herečky a malířky Barbory Srncové. Jejich tvorba vyzařuje radostnou atmosféru i vtipný nadhled a byla tou pravou výstavou, která vykouzila úsměv na tváři a navodila vánoční atmosféru.

28. 11. 2021 – 16. 1. 2022

VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM A ADVENTNÍ HERNA

Restaurování Velkého svitavského mechanického betlému bylo dokončeno a poprvé mohl být veřejnosti představen v celé své kráse 15 metrů. Návštěvníci, zejména dětští, se mohli také těšit na betlémské divadélko, fotostěnu s andělskými křídly, domek s okénky svatých či s vánočními vůněmi a na další aktivity s adventní tematikou.

4.3 Živá zed'

Expozice Živé zdi u podchodu obchodního centra Albert je zaměřená na podporu lokálního umění. Cílem je dostat umění blíže k lidem a prezentovat místní autory či zajímavá místa ve Svitavách a okolí. V roce 2022 zde bylo instalováno 9 výstav:

11. 2021 – 31. 1. 2022

CESTY ZA ŠTĚSTÍM II.

Soubor fotografií z nově vydané knihy svitavské autorky Kristýny Tronečkové.

2. 2022–6. 3. 2022

PORTA HISTORICA

Prezentace výsledků fotografického workshopu, kterého se zúčastnili žáci svitavských škol v polském Strzelině v rámci projektu Česko-polská cesta spolupráce.

7. 3.–31. 5. 2022

JARNÍ VLNĚNÍ / IRENA ŠVECOVÁ

Jaro je nadějí na lepší časy. Akvarelové malby jarních ilustrací k básním v podání Ireny Švecové.

16. 5.–30. 6. 2022

ABSOLVENTI VÝTVARNÉHO OBORU ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY SVITAVY

Závěrečné práce studentů výtvarného oboru ZUŠ Svitavy pod vedením Ivy a Pavla Fialových.

7.–31. 8. 2022

LÉTO 2022 VE SVITAVÁCH

Pozvání na letní výstavy a akce ve městě Svitavy.

1.–30. 9. 2022

ANNA ARTEMENKO – ČESKÝ GRÁL

Výstava pastelových kreseb ukrajinské akademické malířky, která v současné době žije a tvoří na Svitavsku.

3. 10.–31. 10. 2022

DIMENZE DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Výstava seznámila s problematikou duševního zdraví, především s nežádoucí stigmatizací lidí s duševním onemocněním, která vede k vyloučení a znevýhodnění v mnoha oblastech. Na každém z plakátů bylo možné se dozvědět zajímavé a pro mnohé z nás i neznámé informace o konkrétním druhu onemocnění. Výstava též seznamovala se způsoby léčení, s tím, jak onemocnění vnímají samotní nemocní a jak se zachovat, pokud se nějaké duševní onemocnění objeví přímo u vás nebo ve vašem okolí. Výstavu připravil spolek Dušeprostor ve spolupráci s iniciativou Na rovinu.

11.–30. 11. 2022

„NAVZDORY OSUDU“

Výtvarně zpracovaný příběh boje se závislostí a cesty k osvobození.

5. 12. 2022 – 5. 1. 2023

KONTRASTY / LENKA STŘÍLKOVÁ

Netradiční spojení uměleckých fotografií Lenky Střílkové se známými texty.

4.4 Spolupráce muzea na výstavách a expozicích jiných organizací

NETOPÝŘI TAJEMNÍ A ZRANITELNÍ

Centrum ekologické výchovy Stolístek Linhartice, 16. 3. – 15. 5. 2022

NETOPÝŘI TAJEMNÍ A ZRANITELNÍ

Ekocentrum ZO ČSOP Podorlicko Česká Třebová, 10. – 25. 9. 2022

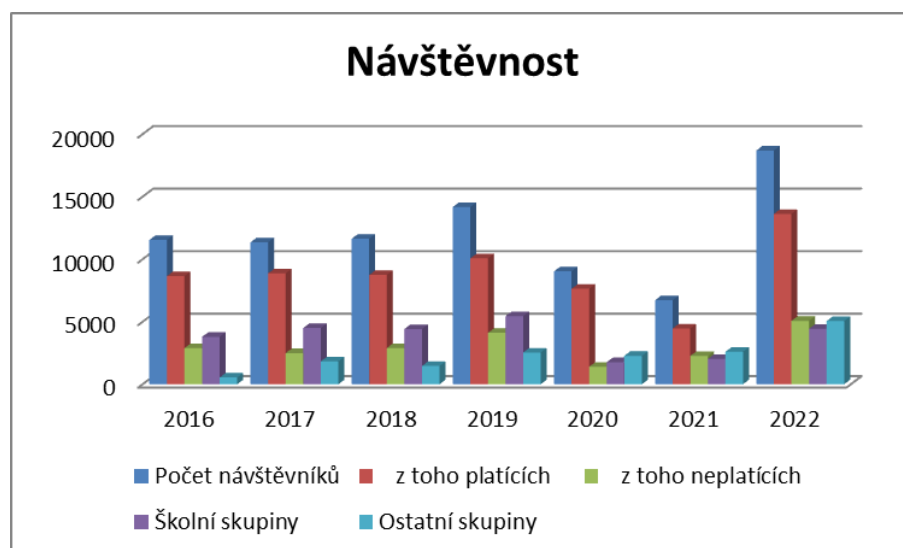
4.5 Návštěvnost muzea a galerie

V roce 2022 expozice a výstavy muzea navštívilo 18 686 návštěvníků, z toho 4 020 ve školních výpravách a 5 039 v jiných skupinách. Neplatících (pedagogický doprovod, návštěvníci s volným vstupem, návštěvníci vernisáží, Svitavští využívající volných vstupů apod.) bylo 5 069. Zvýšený počet návštěvníků muzea ve srovnání s předešlými lety byl odrazem většího zájmu veřejnosti o výstavní program MMG, zejména o letní výstavy (Expedice pravěk a Dobrodružství cyklistiky) a o vánoční výstavy (Vánoční muzeum úsměvů a Nad betlémem vyšla hvězda, spojená s první prezentací kompletního Velkého svitavského mechanického betlému).

Tabulka návštěvnosti muzea

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet návštěvníků	11533	11345	11629	14169	9023	6719	18686
z toho platících	8646	8857	8734	10063	7626	4460	13617
z toho neplatících	2887	2488	2895	4106	1397	2259	5069
Školní skupiny	3791	4493	4413	5449	1763	2022	4433
Ostatní skupiny	539	1829	1455	2534	2269	2598	5052

Graf a struktura návštěvnosti

5. KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

5.1. Poradenský den pro výtvarníky

Poradenský den proběhl 15. ledna 2022 od 10 hodin za účasti 32 výtvarníků. Poradenským dnem provázel pedagog a výtvarník Filip Dvorský.

5.2 Masopust a staročeská zabijačka

Po roční odmlce se do Svitav vrátila masopustní veselice, kterou doplnily tradiční zabijačkové hody. Svitavský masopust po dvou letech opět zajistil soubor z Vortové, která se může chlubit dlouhou tradicí masopustních obchůzek, sahající až do konce 19. století. Samotný průvod prošel náměstím Míru, odkud se odebral do areálu katolické fary, kde probíhaly i zabijačkové hody.

5.3 Velikonoce v muzeu

Na sobotu 9.dubna byl připraven celodenní program pro širokou veřejnost. V přízemních prostorách muzea byla instalována výstava mapující svátky jara, dodržované zvyky a symboliku různých předmětů spjatých s těmito jarními dny. Celé muzeum ožilo velikonočním jarmarkem, výrobními dílničkami i ukázkami řemeslné výroby související s velikonočními a příchodem jara. Návštěvníci akce si mohli vyzkoušet pletení pomlázek, zdobení kraslic, tvorbu velikonočních lít a jiných dekorací. Na muzejní zahradě byly připraveny k vyzkoušení jarní a velikonoční hry a v muzejních dílnách soustružená vejčka a káči pro radost dětem.

5.4 Galerie Venkovka

Tradiční malování pro Venkovku proběhlo 3. června 2022 od 15 do 19 hodin v rámci Muzejní noci. Malování pro Venkovku se tentokrát uskutečnilo v prostorách takzvané „Trojky“ (někdejší bytový dům čp. 3 na svitavském náměstí Míru vedle Ottendorfferovy knihovny). Letošního malování se zúčastnili následující výtvarníci: Anna Artemenko, Irena Švecová, Táňa Gáliková, Marek Kyncl, Josef Moučka, Míra Moučka, Olga Poláková, Libor Novák, Ondřej Radda, Kryštof Cach, Pavel Štosek. Vernisáž obrazů se uskutečnila v galerii Venkovka dne 2. září 2022.

5.4 Muzejní noc

První červnový pátek patřil již tradičně **svitavské muzejní noci**, která představuje příjemné zahájení nejen muzejní letní sezóny v našem městě. V letošním roce se konala **3. června** a zahájena byla v 17:00 na muzejní zahradě koncertem místní kapely **Paraplet**. Následovala vernisáž letních výstav **Expedice pravěk** a **Dobrodružství cyklistiky**, spojená s jejich komentovanými prohlídkami. Program muzejní noci pokračoval **tajuplnou prohlídkou Ottendorfferova domu** (19:30 a 21:30) v podání DOcela MALého divadla Radky Obloukové, při které jsme se vrátili v čase, a to do roku 1922. V muzejních dílnách a na muzejní zahradě byly mezi 18:30 a 21:30 pro všechny věkové generace připraveny **herní aktivity**, v rámci kterých si návštěvníci vyzkoušeli střelbu z luku, odlévání pravěkých tvorů do sádky, malování na kameny, pravěky kvíz, jízdu na lehokole či se mohli vyfotografovat na vysokém kole. Od 21:00 jsme opět na muzejní zahradě přivítali svitavský vokální soubor **SYxtet** a celý program ukončilo tamtéž promítání legendárního filmu Karla Zemana **Cesta do pravěku** (od 21:30). Po celou dobu akce, na níž byl opět vstup zdarma, zůstalo muzeum otevřené s možností

prohlédnout si nové výstavy i všechny stálé expozice. Zajištěno bylo rovněž bohaté občerstvení.

5.6 Týden řemeslných workshopů

V Městském muzeu a galerii ve Svitavách jsou od roku 2014 vybudovány a aktivně využívány řemeslné dílny. Připravujeme zde řemeslné programy pro školní a zájmové skupiny, celodenní i vícedenní výrobní workshopy pro děti i dospělé, a to pod vedením odborných lektorů. Vzhledem ke stálému zájmu o vyzkoušení tradičních řemesel nabízíme od roku 2019 jako alternativu příměstského tábora letní týden řemeslných workshopů pro děti. Každý den je věnován jinému řemeslu a rodiče mohou své děti přihlásit na celý týden nebo na vybrané dny. V srpnu 2022 jsme se zabývali výrobou skleněné mozaiky, točené keramiky a propojením keramiky s dalšími materiály, jako je drát či korálky, poznávali jsme přírodu Svitavska, tvořili jsme dřevěné marionety, dva dny jsme trávili s fotoaparáty a poznávali kouzla černé komory, kde vznikají fotografie snímané na klasický film, ale také jsme se dozvěděli něco o historii svitavského podzemí a hřbitovního kostela sv. Jiljí.

5.7 Řezbářský memoriál Aloise Petruse 2021

Dvanáctý ročník řezbářského plenéru, při němž vznikají na zahradě Městského muzea a galerie ve Svitavách dřevěné sochy určené pro veřejné prostranství, se uskutečnil ve dnech 29. 8. – 4. 9. 2022. Zúčastnilo se ho pět vybraných řezbářů z České republiky a Polska, tentokrát ve složení Romana Krestýnová, Jan Ježek, Petr Steffan, Martin Zitka a Wit Pichurski. V letošním roce bylo téma *Andělé*.

Doprovodné akce memoriálu:

29. 8. / Po / 18:00 / muzejní zahrada

18:00 kapela KOPJAM z Jevíčka

20 00 svitavské kapela DO VĚTRU

3. 9. / So / 17:00 / muzejní zahrada

Slavnostní ukončení XI. Řezbářského memoriálu Aloise Petruse a předání soch starostovi města

5.8 Dny evropského dědictví –

V letošním roce uplynulo 130 let od slavnostního otevření Ottendorferovy knihovny. V rámci Dnů evropského dědictví byla proto dne 10. září od 13:00 do 16:00 zpřístupněna veřejnosti nejen budova, ale také depozitář Ottendorferovy knihovny s částí původního knižního fondu, v přednáškovém a koncertním sále se uskutečnila projekce filmu *Otevření knihovny ve Svitavách z roku 2007* a v současném knihovně, která od roku 2008 sídlí ve Fabrice, proběhla městská hra pro všechny věkové kategorie na téma knihovny včera a dnes. Od 16:00 do 17:00 proběhla v Ottendorferově knihovně přednáška o životě Valentina Oswalda Ottendorfera, přičemž v 17:30 byla zahájena vernisáž výstavy *Ottendorferova knihovna v proměnách času*, jež se konala v městském muzeu. Program oslav zakončil od 19:00 recitál šansonů v podání svitavské rodačky Jany Musilové, a to opět v Ottendorferově knihovně.

5.9 Advent ve Svitavách

První adventní neděle – vernisáž vánočních výstav a prezentace již kompletně rekonstruovaného Velkého svitavského mechanického betlému, doplněná o interaktivní prvky spojené s vánočními tradicemi i uvedeným betlémem. Zpřístupněna byla též Adventní herna.

Druhá adventní neděle – Vánoce v muzeu: pravidelná akce s vánočním jarmarkem a dílničkami pro děti i smažení tradičních svitavských hnízd uprostřed vánoční výstavy.

Třetí adventní neděle – tentokrát věnovaná zejména kovářům, kteří kovali nejen v naší muzejní dílně, ale i na muzejním dvoře u přenosných výhní. Lidé si mohli vyzkoušet také drátenictví, zdobení měkkých kovů a lití olova. Akci doplnily tvořivé dílny klubu patchworku a prodej řemeslných výrobků.

Čtvrtá adventní neděle – pro širokou veřejnost byla otevřena vánoční výstava a zejména zrekonstruovaný historický pohyblivý betlém vyrobený svitavskými betlémáři. Pro děti byla rovněž připravena samoobslužná Adventní herna.

Instalace betlému od řezbáře Františka Malého. Na svitavském náměstí Míru je každoročně instalována v průběhu adventu skupina dřevěných figur v životní velikosti, znázorňující scénu narození Krista.

Výstava vánočních dekorací v přízemních oknech budovy muzea.

Instruktažní videa, která učila, jak uvázat adventní věnec, vyrobit vánoční ozdoby a dekorace, či seznámila s některými vánočními zvyky, si mohli zájemci prohlédnout na muzejním kanále Youtube.

Spolupráce na **fotostěně** s adventní tematikou, která byla umístěna na svitavském náměstí Míru.

5.10 Přírodovědné vycházky pro veřejnost

Během roku 2022 proběhly tři biologické vycházky pořádané muzeem ve spolupráci s ZO ČSOP Rybák Svitavy. První z nich bylo *Vítání ptačího zpěvu*, jehož se 30. 4. zúčastnilo 71 osob (z toho 27 dětí). Druhá vycházka byla součástí víceletého cyklu *Po Svitavsku za...* a zaměřila se na netopýry a ptactvo Svitav. Proběhla 10. 9. v rámci akce *Zažít město jinak* a zúčastnilo se jí 17 osob. Poslední vycházka vedla za migrujícím ptactvem Opatovských rybníků, uskutečnila se 2. 10. a navštívilo ji 57 osob (z toho 29 dětí).

5.11 Hledání hvězdy Davidovy. Stopy Židů ve Svitavách a Stolpersteine (Kameny zmizelých)

Třináctý ročník vzdělávacího a paměťového projektu Hledání hvězdy Davidovy se uskutečnil symbolicky ve dnech 9. a 10. listopadu, tedy při výročí pogromu tzv. křišťálové noci 1938. Poprvé byla akce rozšířena také o problematiku romského holocaustu.

Celý projekt zahájila svou přednáškou paní Michaela Vidláková, pamětnice holocaustu, která byla se svými rodiči vězněna v ghettu Terezín. Poté jsme zasadili pamětní strom „Černému partyzánovi“ Josefu Serinkovi v parčíku na Gorkého ulici a navázali jsme přednáškou Jany Horváthové, ředitelky Muzea romské kultury, o genocidě Romů a Sintů během druhé světové války. Po přednášce se v kině promítal film *Jak jsem se stala partyzánkou*.

Druhý den proběhla symbolická očista již položených Kamenů zmizelých a nově bylo položeno dalších šest kamenů pro rodinu Munkovu na Olomoucké ulici, jejíž tragický příběh přiblížila Radka Oblouková, poté jsme se společně přesunuli na Židovský hřbitov, kde proběhla pietní akce v podání DOcela MALého divadla. Celý program doprovázel sbor

RAKOS a přítomni byli také duchovní – farář Římskokatolické církve Václav Dolák, farář Českobratrské církve evangelické Filip Keller a rabín Židovské obce Brno Štěpán Menaše Kliment.

6. ODBORNÁ ČINNOST

6.1 Publikační a ediční činnost

Vedle pravidelných publikací v městském informačním měsíčníku Naše město byly sepsány také další články pro místní magazíny (např. Konsterna).

6.2 Revize památných hrobů na Městském hřbitově

Probíhaly konzultace v souvislosti s přípravou nového řádu pohřebiště. Ve spolupráci se společností SPORTES Svitavy s.r.o. proběhla oprava hrobky rodiny Langer a byly naplánovány další opravy, které proběhnou v následujících letech.

Muzeum dlouhodobě sleduje a zpracovává podklady pro ochranu a údržbu starých hrobových míst a hrobového zařízení, která je chápána nejen jako pietní zachování podoby starého hřbitova, ale i jako důležitá součást historické identity města.

Během roku 2022 došlo na hřbitově ke zřízení lapidária. Ve spolupráci s městem Svitavy, společností SPORTES a PhDr. Miloslavem Štrychem byl vypracován plán úprav hřbitova, který je rozdělen do třech fází. V jejich rámci bylo rozhodnuto o zachování a ochraně vybraných pomníků na původním místě, o přesunu dalších do lapidária a likvidaci trvale poškozených.

6.3 Činnost v pracovní skupině pro regeneraci památkové zóny

Příprava historických podkladů a komentářů k projektům regenerace MPZ, jejichž vyhlášovatelem je MěÚ Svitavy.

6.4 Zpravodaj Naše město

Prezentace muzejních sbírek v cyklu Muzeum a jeho poklady (11 dílů).

6.5 Výzkumná činnost v oblasti přírodovědy

V roce 2022 se pracovník muzea Jakub Vrána zapojil do celorepublikového sčítání káně lesní (*Buteo buteo*), Mezinárodního sčítání vodních ptáků a pokračoval též ve vlastních projektech (kroužkování ptactva na Lánském rybníku, mapování letních kolonií netopýrů a mapování obojživelníků na jihu Svitavska). Zároveň se zapojil do výzkumných aktivit České společnosti ornitologické a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Rovněž podnikl výzkum zkamenělin v místech budoucího obchvatu Svitav. Zjištěny byly organismy křídového moře z doby před cca 100 miliony let. Nalezeny byly pozůstatky raka *Protocallianassa antiqua*, houbovců skupiny Porifera, kyjovek rodu *Pina*, hřebenatek čeledi Pectenidae a ústřic taxonu *Ostrea*. Nechyběli ani plži rodu *Inoceramus*.

6.6 Velký svitavský mechanický betlém

Náročné a několikaleté restaurování ojedinělého Velkého svitavského mechanického betlému, který je unikátním dokladem tradičního betlémářského řemesla, v roce 2022 skončilo a betlém byl rozpořehován v celé své délce neuvěřitelných 15 metrů! Veřejnosti byl poprvé prezentován v Městském muzeu a galerii ve Svitavách 27. listopadu 2022 v rámci vernisáže vánočních výstav.

Velký mechanický betlém svitavských betlémářů má pohnutou historii, stejně jako samotné Svitavy. Mezi dvěma světovými válkami bylo ve městě napočítáno na 400 vyřezávaných betlémů, z toho cca 40 mechanických. Vysídlení obyvatel německé národnosti ze Svitav se nesmazatelně podepsalo na vývoji této krásné tradice. Většina betlémů byla po odchodu původních obyvatel rozkradena a zničena.

Od založení muzea v roce 1947 do počátku šedesátých let 20. století byl každoročně vystavován v místním muzeu Velký svitavský mechanický betlém, jehož autory byli svitavští betlémáři. Rozsáhlý betlémový soubor sestavili pracovníci nově vzniklého muzea v poválečných letech z konfiskátů zřejmě čtyř menších betlémů po bývalých svitavských majitelích německé národnosti do jednoho velkého, částečně mechanického celku. Nejstarší figury mohou dle restaurátorů pocházet z konce 18. století, nejmladší jsou z roku 1942. Když bylo v šedesátých letech 20. století politicky rozhodnuto, že muzeum ve Svitavách bude přebudováno na expozici revolučních tradic, nacházel se betlém v důsledku nevhodného uložení ve vlhkých sklepních prostorách muzea ve velmi žalostné podobě. V havarijním stavu byl převezen do Východočeského muzea v Pardubicích, čímž byl de facto zachráněn.

V roce 2012 se částečně dochovaný soubor po mnoha zdoluhavých jednáních vrátil zpět do Svitav, v roce 2015 byl prohlášen kulturní památkou ČR. Město Svitavy se rozhodlo vynaložit nemalé prostředky na jeho záchranu a zpřístupnění veřejnosti, a tak se v roce 2019 za přispění Ministerstva kultury ČR a Pardubického kraje rozeběhlo několikaleté náročné restaurování, které prováděli Šárka a Petr Bergerovi z Písečné a Vendula a Jiří Látalovi z Litomyšle. Nejnáročnější činnost – restaurování mechanik a rekonstrukce celého betléma byla však v rukou Kamila Andrese z Třebelchovic pod Orebem.

Kompletní Velký svitavský mechanický betlém byl vystaven od 27. listopadu 2022 do 16. ledna 2023, a to prozatím v provizorních prostorách Městského muzea a galerie ve Svitavách. Zároveň však byla zpracována a v letošním říjnu podána žádost o zařazení projektu Muzea mechanických betlémů ve Svitavách do Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027. V případě kladného posouzení a přijetí žádosti se v rámci vzniku nového muzea přemístí Velký svitavský mechanický betlém do samostatného objektu, kde bude vystaven celoročně, a spolu s prezentací dalších mechanických betlémů i tematickou dětskou hernou vytvoří jedinečné místo, které představí příběh betlémářství jako živého řemesla a stále se vyvíjející lidové tradice, mající v současné společnosti své pevné místo.

6.7 Spolupráce s odbornými řemeslnými lektory

Při pořádání řemeslných programů a workshopů využíváme pravidelně odborné externí lektory, kteří jsou ochotni tímto způsobem předávat své znalosti a dovednosti dětem i dospělým zájemcům z laické veřejnosti. Tím se snažíme zajistit povědomí o způsobu života a práci našich předků. Dlouhodobě spolupracujeme s několika řezbáři, kováři, kameníky, sklářem, uměleckým kovolítem, lidmi ovládajícími různé techniky textilní výroby, drátenictví, práce s papírem i staré postupy přípravy pokrmů. V roce 2021 jsme navázali spolupráci s lektorem ikonopisectví a lektorem z Národního technického muzea, který se zabývá různými technikami souvisejícími s fotografií, knihvazačstvím i dalšími zapomenutými technologiemi. V roce 2022 jsme nabídli nově workshop intarzie, kaligrafie a dílnu vázání knih. Snažíme se během roku každé řemeslo nabídnout jako samostatný

workshop i v rámci prázdninových otevřených atelierů k vyzkoušení veřejností. Stále též vyhledáváme další možnosti ukázek zapomenutých řemesel.

6.8 Setkání betlémářů

Městské muzeum a galerie ve Svitavách navázalo na loňské setkání betlémářů a na 10. prosince 2022 připravilo jeho druhý ročník, který byl spojený s prezentací kompletně zrekonstruovaného Velkého svitavského mechanického betlému. V rámci programu proběhla nejprve prohlídka betlému v kostele Navštívení Panny Marie a po společném obědě pokračovalo setkání přednáškovým blokem. Blanka Čuhelová seznámila účastníky s historií Velkého svitavského mechanického betlému, poté Šárka a Petr Bergerovi prezentovali průběh restaurování jeho budov a figur, následně Kamil Andres promluvil o restaurování mechanik a celkové rekonstrukci Velkého svitavského mechanického betlému a na závěr Hynek Strítěský představil projekt Muzea mechanických betlémů.

7. PROJEKTY A GRANTY

7.1 Dotace na výstavy, sbírky, sbírkotvornou a prezentační činnost

Tabulku s přehledem získaných dotací a grantů spolu s výší příspěvků lze nalézt v bodě 1.4. Z několika grantových programů Ministerstva kultury (ISO-II/D a Program na restaurování movitých kulturních památek) a Pardubického kraje se podařilo financovat finální část restaurátorských prací na Velkém svitavském mechanickém betlému. Vzhledem k náročnosti a rozsahu bylo restaurování rozloženo do několika etap. Postupně byly restaurovány všechny dálniny, figury osob i zvířat, architektura, jednotlivé části papírové vegetace a zlacené putti. Též proběhlo rozsáhlé restaurování mechanických částí.

Dále byly z prostředků Pardubického kraje spolufinancovány *Řezbářský memoriál Aloise Petruse*, historický projekt *Hledání hvězdy Davidovy* a *Dny otevřených atelierů*.

Ministerstvo kultury ČR podpořilo pořádání výstavy *Expedice pravěk*, dále projekt *3D skenování vybraných mechanik, budov a figur Velkého svitavského mechanického betlému a Modernizaci PZTS – výměnu zastaralé ústředny a souvisejících komponentů* (projekt ISO/A II 22).

8. PŘEDNÁŠKY A PRŮVODCOVSKÁ ČINNOST

8.1. Historické přednášky a prohlídky města

Historické přednášky a prohlídky města patří k základním výstupům edukační funkce muzea, a to jak pro školy, tak z hlediska cestovního ruchu.

Komentovaných procházek městem bylo v roce 2022 celkem čtrnáct. Z toho pět proběhlo ve spolupráci s místní Speciální základní školou v rámci projektu Hravá historie Svitav a tři v rámci adaptačního týdne svitavského gymnázia a obchodní akademie.

Historických přednášek se uskutečnilo celkem šest. Součástí akce Industriální Brno, kterou zajišťuje Technické muzeum v Brně, byla přednáška o svitavském rodákovi Oskaru Schindlerovi. Pro svitavskou Univerzitu třetího věku byla připravena přednáška při příležitosti 80. výročí operace Anthropoid.

Ke 130. výročí od postavení nejkrásnějších svitavských staveb se konala přednáška o Valentinu Oswaldu Ottendorferovi v Ottendorferově knihovně a také dvě přednášky v Langerově vil. První z nich přednesla doc. Ing. arch. Radomíra Sedláková, CSc., a zavedla

účastníky do světa architektury na přelomu 19. a 20. století. Druhé přednášky se ujala Mgr. Monika Němcová a seznámí nás s osudy rodiny Langerů i stavebním vývojem vily.

8.2 Přírodovědné přednášky v prostorách muzea a v přírodě

V roce 2022 se uskutečnily dvě přednášky. První z nich měla název „Peru známé i neznámé“ a proběhla 22. 3., přičemž se jí zúčastnilo 25 osob. Přednášejícím byl zaměstnanec muzea Jakub Vrána. Druhá přednáška se konala dne 13. 9. a její název byl „Dinosauři – největší z největších“. Zabývala se největšími býložravými dinosaury všech dob. Přednášejícím byl náš čelní odborník a popularizátor druhohor Vladimír Socha a zúčastnilo se jí 24 osob. Venkovní vycházky pro školy i veřejnost jsou představeny v předchozích kapitolách.

8.3 Průvodcovská činnost

Průvodcovská činnost zahrnuje komentované prohlídky všech aktuálních výstav Městského muzea a galerie ve Svitavách, Ottendorferovy knihovny a vyhlídkové věže kostela Navštívení Panny Marie s využitím muzejních lektorů. V roce 2022 této možnosti využily tři skupiny.

9. MUZEJNÍ PEDAGOGIKA

9.1 Muzejní programy pro skupiny

Muzeum pokračuje v organizování vzdělávacích a volnočasových programů, které vycházejí z celkové koncepce muzejní činnosti. Lektori muzea se zaměřují na práci se školní mládeží, zájmovými skupinami do 18 let a skupinami dospělých i seniorů. V případě zájmu pracujeme také se skupinami zdravotně handicapovaných. Muzejní aktivity lze rozdělit na **programy ke krátkodobým výstavám** (rozmanitá témata – Vánoce v muzeu, Přehlídka 2022, Tajemná Amazonie, Velikonoce, Expedice pravěk, Houby, Ottendorferova knihovna atd.), **historické programy** (Oskar Schindler, přednášky, prohlídky města, herní prvky), **výtvarné aktivity** (programy k výstavám výtvarného umění, GAMU, výtvarné ateliéry a workshopy), **přírodovědné programy** (vycházky přírodou kolem města, přednášky s herními prvky v muzeu) a na **výuku řemesel** (kovář, sklář, řezbář, kameník, keramik, kovolitec, ikonopisec, kaligraf, fotograf atd. a související workshopy).

Celkově se všech sledovaných programů účastnilo 437 skupin s 12 302 účastníky.

Programy	Školy		Zájmové skupiny 18-		Zájemci 18+	
	Skupin	Osob	Skupin	Osob	Skupin	Osob
Z historie prací techniky	4	69	1	20	1	21
Přehlídka 2022	28	534				56
Živá Amazonie	17	287	1	9		34
Velikonoce	15	268				37
Dvě cesty – A. Kašpar	8	142				8
Epidemie a pandemie	7	127			1	25
Expedice pravěk	39	699	6	102	1	98
Dobrodružství cyklistiky			4	79	1	37
Muzeum esperanta					2	29

Houby Svitavska	11	187			1	26
Ottendorferova knihovna v proměnách času	14	292				25
Okouzlení dřevem - intarzie	11	238			1	32
Betlémy a vánoční zvyky	16	255			4	91
Historické programy	15	199			9	86
Přírodovědné programy	8	231	4	86	3	106
Výtvarné programy	2	43				6
Řemeslné programy	6	128	5	61		34
Workshopy řemeslné a výtvarné			12	120	17	125
GAMU – výtvarná školička			66	783		
Beseda o Svitavském betlému					1	41
Přednášky na různá témata					5	177
Komentovaná prohlídka výstav			1	199	2	118
Velikonoce v muzeu			1	189	1	448
Muzejní noc			1	282	2	302
Otevřené řemeslné ateliery			4	644	8	680
Řezbářský memorial Aloise Petruse			5	24	10	93
3. adventní neděle – kováři v muzeu			1	97	2	179
Vánoce v muzeu	47	734	3	412	2	1848
Celkem	248	4433	115	3107	74	4762

9.2 Otevřené řemeslné ateliery

V roce 2022 během čtyř dní ožila muzejní zahrada a dílny různými řemesly. Návštěvníkům se věnovali lektoři různých oborů, přičemž každý zájemce si mohl vyzkoušet některé z řemesel a vlastní výrobek si odnést domů. Součástí akce se stal i řemeslný jarmark, kde byly nabízeny rukodělné výrobky. Jednotlivé dny se věnovaly různým materiálům.

Středa 13. 7., ateliér dřeva, textilu a nití: soustružení, práce s nožem a dlátem, dřevěné hračky, pletení z papíru, paličkování, háčkování, pletení z pedigu, plstění, patchwork, předení na kolovratu, tkaní na stavu.

Čtvrtek 14. 7., ateliér světla a stínu: seznámení s fotografickým řemeslem, připravena interaktivní i ukázková stanoviště – fotografování (zátiší, makro, portrét, člověk), fotografické zajímavosti jako je strukáž, camera obscura apod, letos se přidalo také knihvazačství, malování na obličej a kamenická výroba.

Středa 11. 8., ateliér skla a keramiky: vitráže, práce na hrnčířském kruhu, pískování skla, modelování keramických figurek, malování keramických mističek a hrnečků, korálkování.

Pátek 12. 8., ateliér kovu a drátu: kovářská dílna, drátování, drátěné šperky, kovolitectví, nepravý smalt, letos nově ukázka ražby a výroby rolničků.

10. PREZENTACE MUZEA V MÉDIÍCH

10.1 Webový portál a sociální sítě

Web muzea je poplatný době svého vzniku, tedy roku 2008 a neodpovídá současným trendům. K jeho slabším patří nemožnost funkčního zobrazení na chytrých komunikačních zařízeních. Časově náročná je i příprava grafických prvků a zajištění funkčnosti webu jako celku. V roce 2022 pokračovaly práce na nové podobě webu a jeho členění, které budou ukončeny v roce 2023.

Aktivity muzea se rozvíjely zejména na sociální síti Facebook, který funguje jako primární komunikační kanál směrem k veřejnosti. V roce 2022 muzeum na Facebooku využívalo v případě svých stěžejních akcí pro veřejnost rovněž placené propagace.

10.2 Spolupráce s médii

Pravidelně informujeme o nových akcích, výstavách, workshopech i zajímavostech z historie města a okolí v **Českém rozhlasu Pardubice**, **místní televizi CMS TV** a svitavském informačním měsíčníku **Naše město**. Velký zájem médií, včetně celostátních, přitáhlo dokončení restaurování a vystavení Velkého svitavského mechanického betlému.

K těm hlavním patřilo:

ČT, 18. 11. – Události, prezentace Velkého svitavského mechanického betlému

ČT, 18. 11. – Studio ČT24, prezentace Velkého svitavského mechanického betlému

ČT, 18. 11. – Události v kultuře, prezentace Velkého svitavského mechanického betlému

ČT, 21. 11. – Zprávičky, prezentace Velkého svitavského mechanického betlému

Český rozhlas Pardubice, 25. 11. – rozhovor s Blankou Čuhelovou, Kamilem Andrešem a manžely Bergerovými o restaurování Velkého svitavského mechanického betlému

Český rozhlas Pardubice, 24. 12. – rozhovor s Blankou Čuhelovou a Kamilem Andrešem o restaurování Velkého svitavského mechanického betlému

Magazín Práva, 17.12. – prezentace Velkého svitavského mechanického betlému v článku Unikátní české betlémy

Další prezentace proběhly např. na [idnes.cz](https://www.idnes.cz) či [denik.cz](https://www.denik.cz).

10.3 Plakáty a bannery k výstavám a akcím pro CMS a MIOS

Grafické upoutávky pro vysílání lokální televize místo textových zpráv a výroba plakátů pro informační systém.

10.4 Tiskové zprávy a tiskové konference

Pravidelný tiskový servis pro média s propagací aktuálního dění.

11. SPOLKOVÁ ČINNOST PŘI MUZEU

11.1 Muzeum esperanta

Zpráva o činnosti (viz příloha)

11.2 Muzejní historický klub Závíř (zpracoval Miloslav Štrych)

Při muzeu dlouhodobě pracuje historický klub, jehož členové jsou převážně žáci ZŠ Felberova a mladí lidé se zájmem o historii. Klub vede PhDr. Miloslav Štrych, učitel na ZŠ Felberova. Členové klubu spolupracují s muzeem při pořádání tematických akcí – čištění Kamenů zmizelých atp. Činnost klubu se v roce 2022 soustředila na pořádání následujících akcí:

1. 33. ročník Tříkrálového průvodu – na konci covidového období na naši prosbu poprvé vedl Tříkrálový průvod starosta města
  2. Exkurzní akce pro žáky ZŠ Felberova, částečně nahrazující i covidovou dobu – Moravská Třebová, mumie a Annenruhe (tříkrát)
  3. Egyptologická výstava – Sluneční králové Moravská Třebová
  4. Pátrání po nezvěstném obraze moravskotřebovského děkana a svitavského rodáka Chrysteliho (zatím neuzavřený případ)
  5. Pátrání po dvou ztracených obrazech Judy Tadeáše Suppera z bývalého kostela sv. Floriana ve Svitavách (zatím neuzavřený případ, vyloučena místa uložení Moravská Třebová, arcibiskupský depozitář Kroměříž)
  6. Ověření původu litinového kříže ve Sklenném (předáno Komitétu 1866)
  7. Rozsvícení Svíb – 6. ročník celostátní akce, kterou tradičně spoluorganizujeme: k akci na hradeckém bojišti s polní mší, dvouapůlhodinovou noční exkurzí po pohřebišti lesa Svíb a bojovou ukázkou se letos připojilo 80 uniformovaných vojáků, k rozsvěcování pomníků z boje o Svíb ve svíbském lese se připojilo 16 měst a obcí (nově Mikulov)
  8. Exkurze na rekonstrukci hradecké bitvy s badatelským úkolem zdokumentovat šachtu pohřbených rakouského pěšího pluku č. 46
  9. Záchrana zbytků fresky v boční kapli hřbitovního kostela sv. Jiljí – na naši urgenci Národní památkový ústav v Pardubicích zastavil stavební práce
  10. Spolupráce při muzejním Týdnu workshopů
  11. Noc kostelů – program v kostele sv. Josefa
  12. Spolupráce s pardubickými archeology na identifikaci vykopaných objektů u Lačnova – podařilo se nám zrekonstruovat seznam majitelů objektu č. 1 od r. 1945 do současnosti, kromě jedné rodiny byl navázán kontakt se všemi živými a připraven plánek statku pro archeologické výkopy v roce 2023, nyní se pracuje na objektech č. 2 a 3
  13. Při příležitosti otevření rekonstruované Langrovy vily dramatizace její historie a pověsti
  14. Po pěti letech se podařila rekonstrukce válečného pomníku z r. 1866 v Chrastové Lhotě
  15. Tradiční čištění všech Stolpersteinů a Kamenů zmizelých ve Svitavách
  16. Nalezení místa, kde je uložen popel svitavského řezbáře Aloise Petruse (Boskovice) a kde byl původně uložen ve Svitavách
  17. Průběžně – péče o hroby rodiny Bier a dalších na svitavském hřbitově
- Drobnější badatelské akce vyplývají z aktuálních potřeb.
- Badatelé a spolupracující – 20 členů

11.3 Dobrovolnictví

Svitavské muzeum již několik let využívá ke své činnosti práce dobrovolníků, bez jejichž pomoci by se řada akcí nemohla konat. Jde o skupinu žen v důchodovém věku (s obměnami kolem třiceti osob), kteří zdarma ochotně vypomáhají při akcích, jako jsou masopust, Vánoce v muzeu, Muzejní noc, vernisáže apod.

12. PROVOZNÍ ZÁLEŽITOSTI MUZEA

12.1 Opravy a údržba

Budova muzea a galerie

V průběhu roku 2022 bylo v historické části muzea vyměněno zbývajících třináct kusů oken, na které navázaly také opravy špalet a výmalba. Během roku rovněž probíhaly opravy plynových zařízení, napájecího zdroje PZTS. Byly uskutečněny povinné revize: elektroinstalace, plynových zařízení a kotelny, výtahové plošiny, komínů, hasicích přístrojů a tlakových nádob, EPS, PZTS, CCTV.

Ottendorferova knihovna

V roce 2022 byly v historickém objektu Ottendorferovy knihovny opraveny elektrorozvody dle revizní zprávy a probíhaly rozsáhlé práce spojené s uzemněním objektu a hromosvodu. Kromě toho se prováděla běžná údržba.

12.2 Ubytování Ve věži

Ve věži Ottendorferovy knihovny poskytuje muzeum ubytování pro oficiální návštěvy města a jím zřízených organizací, zejména z oblasti kultury (herci, muzikanti, výtvarníci a další účinkující ve Svitavách), za poplatek i pro veřejnost. V roce 2022 ubytování využilo celkem 260 osob, z toho 204 osob platících a 56 osob režijních (město Svitavy, SKS, Městská knihovna).

13. ČLENSTVÍ MUZEA A JEHO ZAMĚSTNANCŮ V ODBORNÝCH A ZÁJMOVÝCH ORGANIZACÍCH

13.1 Městské muzeum a galerie ve Svitavách

- Asociace muzeí a galerií ČR
- ICOM

13.2 Blanka Čuhelová

- předsedkyně pracovní skupiny pro kulturu a cestovní ruch rady města Svitavy
- členka akviziční komise Regionálního muzea v Litomyšli

13.3 Hynek Strážský

- člen Výstavní a programové rady Národního technického muzea
- člen Komise pro posuzování žádostí o poskytnutí dotace z programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví II., část C, Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu (při Ministerstvu kultury ČR)

13. 4 Jakub Vrána

- místopředseda Východočeské pobočky České společnosti ornitologické
- člen redakční rady sborníku Panrus
- hospodář ZO ČSOP Rybák Svitavy

Příloha: Zpráva o činnosti Muzea esperanta

Zpráva o činnosti

Muzea esperanta ve Svitavách

za rok 2022

1. ÚVOD

Muzeum esperanta je jediné toho druhu v České republice. Bylo slavnostně otevřeno dne 20. září 2008. Vzniklo v součinnosti Českého esperantského svazu, města Svitav, Městského muzea a galerie ve Svitavách a Klubu přátel esperanta ve Svitavách, z.s. Iniciátorkou vzniku muzea byla předsedkyně místní klubu esperanta Ing. Libuše Dvořáková, dlouholetá členka výboru ČES, nyní již i čestná členka ČES. Muzeum bylo vybudováno hlavně z dotací Ministerstva kultury ČR, města Svitav, ČES a nadace Esperantic Studies Foundation (USA). Dalšími sponzory byla firma HEJDUK CZ a Vyroubal Moravská Třebová.

Z hlediska právní formy je muzeum organizační složkou Českého esperantského svazu, který je zapsaným spolkem. Je to nezisková organizace. Činnost muzea zajišťuje zcela dobrovolnický a zdarma Klub přátel esperanta ve Svitavách. Jeho hlavním cílem a posláním je podpora šíření mezinárodního jazyka esperanto určeného pro mezinárodní komunikaci na bázi rovnoprávnosti. Podporuje jazykovou rozmanitost a chrání minoritní kultury. Studium tohoto jazyka je doporučováno i za účelem usnadnění učení se cizím jazykům.

V roce 2008 byla mezi městem Svitavy a ČES podepsána Nájemní smlouva. Prostory pro účely Muzea esperanta v přízemí Ottendorferova domu byly poskytnuty zdarma. Součástí smlouvy je i sepsaný inventář, kde část je majetkem ČES, část MMG Svitavy. Dne 27. 9. 2011 Rada města schválila umístění sídla ČES v budově na náměstí Míru 81/1, Svitavy, Město. Po třech letech je uzavírána vždy nová Smlouva o výpůjčce mezi MMG Svitavy a ČES. V současné době je smlouva platná do 31. 12. 2024.

Na základě těchto smluv jsou prostory využívány Českým esperantským svazem a Klubem přátel esperanta ve Svitavách, který zde má rovněž schváleno sídlo, a hnutím Brontosaurus. Na základě samostatné smlouvy mezi MMG Svitavy a čajovnou, jsou prostory Muzea esperanta dány k dispozici i čajovně. ČES zde pořádá akce pro esperantisty ve spolupráci s místním klubem, místní klub zde pořádá akce pro esperantisty i širokou veřejnost, dále zde pořádá 3 bezplatné kurzy esperanta. Asociace Brontosaurus, kterou zastupuje člen místního esperantského klubu Jan Richtř, zde pořádá ve spolupráci s klubem cestovatelské večery a výměnné sběratelské burzy, o bližším využití prostorů čajovnou nevíme. O prostory muzea a jejich údržbu se starají členové místního klubu, stejně tak jako o ohlášené hosty a knihovnu.

ČES i klub se snaží propagovat město Svitavy nejen v rámci České republiky, ale i v zahraničí. Že je propagace úspěšná, je zřejmé i ze zvyšující se návštěvnosti zahraničních hostů na mezinárodních akcích zde pořádaných i na vernisážích výstav. Díky esperantu již Svitavy navštívili esperantisté ze všech kontinentů.

2. VÝSTAVNÍ ČINNOST

Dne 22. října 2022 byla otevřena nová výstava s názvem „**Světové kongresy esperanta odborných sekcí**“ a výstava „**150 let od narození F.V.Lorence**“, kterou připravil pro ČES Klub přátel esperanta ve Svitavách. Její obsah je velmi široký. Jsou zde prezentovány kongresy jednotlivých odborných sekcí v rámci esperanta, některé z nich se konaly i ve Svitavách. Jde například o konferenci OSIEK, což je světový kongres esperantských spisovatelů, kteří vždy na svých kongresech vybírají nejlepší vydanou knihu za minulý rok. Dále se zde konal světový kongres KELI, což je kongres esperantských křesťanů. Spolupracovali i s farou církve Českobratrské, evangelické ve Svitavách. Tyto kongresy byly týdenní. Dále je výstava věnována Františku Vladimíru Lorencovi, který vydal 1. učebnici esperanta pro Čechy v roce 1890. Jde o světově známou osobnost.

3. KNIHOVNÍ ČINNOST

Zpracování knihovního fondu systematicky zajišťuje paní Marie Čumová ze svitavského klubu. V současné době má knihovna Muzea esperanta zkatologizováno více jak 21 319 titulů, což je o 753 titulů více jak v roce 2021. Mimo muzejní knihovnu Marie Čumová zajišťuje také katalogizaci knih a časopisů na výměnu, kterých je více jak 1 141 jednotek, což znamená, že 1 259 knih jsme darovali. Dále Marie Čumová zajišťuje prodej knih pro ČES při návštěvách muzea, při konferencích a sjezdech, nebo je zasílá poštou. Vede zapůjčování knih pro badatelské účely, skenuje materiály od esperantistů. Takto bohatý knihovnický fond je možný díky vstřícnosti vedení Městského muzea a galerie, které nám zapůjčilo další prostory v objektu Milady Horákové 10 ve Svitavách.

4. SBÍRKOTVORNÁ ČINNOST

V roce 2022 jsme získali nejvíce knih od manželů Novobilských z Ústí nad Labem. Již několik let nám přispívá do muzejní sbírky Jan Nieman z dánského Ballerupu, kterému se ve Svitavách líbí a s manželkou Lenou s námi strávili 4 dny a opět darovali další knihy. Pravidelným dárcem nových knih je Dr. Petr Chrdle, majitel nakladatelství KAVA-PECH. Knihy, které máme vícekrát nabízíme na výměnu nebo darujeme zájemcům. Pravidelně dostáváme Zpravodaj z japonské Jokohamy, kterým zase zasíláme časopis Starto, ve kterém se prezentuje i svitavský klub a Muzeum esperanta.

5. POŘADATELSKÁ ČINNOST

V Muzeu esperanta probíhají akce pořádané místním Klubem přátel esperanta ve Svitavách, z.s. a Asociací Brontosaurus, kterou zastupuje člen místního klubu Jan Richtr. O návštěvách muzea prostřednictvím čajovny nejsme informováni.

- 20. 1. Libuši Dvořákovou oslovil spisovatel Lubomír Tomik, který navrhl spolupráci. Pro město Hluk natáčel krátké video, ve kterém promluvila i Libuše Dvořáková v esperantu. Dále tento spisovatel sepsal knihu veršů a vydal k ní audioknihu, ve které zazněla i recitace L. Dvořákové. Od té doby spolupráce pokračuje a společně rozšiřujeme povědomí o esperantu i v okolí Uherského Hradiště
- 24. 3. Cestovatelský večer : Rostou na Donu
- 8. 4. Uskutečnila se nová akce pro děti „Marcipánové velikonoce“
- 11. 4. Muzeum navštívili studenti Střední školy zemědělské a technické v Litomyšli. Připravili jsme pro ně znalostní kvíz
- 14. 4. Cestovatelský večer: Novohradské hory
- 13. 5. Svitavy navštívili účastníci světového kongresu IFEF (železničářů)
- 19. 5. Cestovatelský večer : jihem Svitavska.
- 21. 5. Sběratelská burza
- 3. 6. Muzejní noc
- 27. 6. Návštěva studentů z Litomyšle – připravili jsme pro ně „ceremonii čaje“
- 16. 7. Provázeli jsme muzeem v rámci Pivních slavností
- 28. 8. Navštívili nás esperantisté z Wroclavi, připravili jsme pro ně přednášku o historii Muzea esperanta

- 10. 9.** Regionální setkání esperantistů
- 29. 9.** Cestovatelský večer: Finsko
- 20. 10.** Cestovatelský večer: Banát
- 21. –23. 10.** Setkání v muzeu s vernisáží nové výstavy“ Světové kongresy odborných sekcí a 150 let od narození F.V.Lorence“
- 24. 11.** Cestovatelský večer: Jamal
- 27. 11.** „Tvorba přáníček „
- 4. 12.** „Marcipánové Vánoce“
- 15. 12.** Cestovatelský večer: Irsko

Během roku probíhaly každý týden dva kurzy esperanta. Koncem roku jsme zahájili třetí kurz.

6. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Během celého roku členové svazu navazovali další spolupráci s esperantisty ze zahraničí ať již osobními kontakty při mezinárodních akcích nebo formou informačních médií - časopis Starto, Retkomunikoj, Ipernity, Facebook, Informilo.

V rámci spolupráce Libuše Dvořákové s polskými esperantisty se uskutečnila návštěva svitavských esperantistů ve Wroclavi a polští esperantisté navštívili Svitavy. V rámci spolupráce se slovenskými esperantisty slovenští esperantisté přednášeli v muzeu v rámci třídní akce „Setkání v muzeu“.

Pokračuje spolupráce s dánskými esperantisty, kteří nás navštívili v průběhu roku 2021 a v roce 2022 zde s námi strávili 4 dny. Podnikali jsme výlety i po okolí Svitav. Další návštěva je plánována na rok 2025.

Muzeum navštívilo asi 20 esperantistů z Francie, Belgie, Dánska a Německa v rámci předkongresu IFEF. Svitavští esperantisté rozdávali nové turistické vizitky Muzea esperanta.

Dlouhodobě pokračuje spolupráce s „Nakladatelstvím LORENZ“ v Brazílii, která nám zasílá Almanach Lorenz. I díky této spolupráci mohla být uskutečněna výstava ke 150 letům od narození F.V.Lorence, který vydal 1. učebnici esperanta pro Čechy, ale většinu života strávil v Brazílii.

7. PROPAGACE

Propagace Muzea esperanta probíhá díky časopisu Starto, v Retkomunikoj, na Ipernity a na Facebooku. Tyto časopisy jsou vydávány v esperantu a šířeny dále do světa. Místní klub zajišťuje rozesílání časopisu **Starto** do mnoha zemí světa. Do zahraničí jsou rozesílány i internetové zprávy Retkomunikoj a jiné esperantské časopisy vydávané v jiných zemích. Všechny akce v muzeu včetně cestovatelských večerů jsou prezentovány i na webu www.esperanto.cz

Články o všech akcích ve Svitavách sepisuje pravidelně Libuše Dvořáková pro časopis Starto, kam jsme zaslali během roku 2022 celkem 14 článků. V Našem městě vyšlo 13 příspěvků.

Klub vydal samolepku Muzea esperanta, kterou si zájemci mohou nalepit do deníku nebo na obal knihy. Samolepka se tak stala další připomínkou našeho muzea pro hosty.

Muzeum esperanta bylo také umístěno na internetový portál Mapy.cz

Zahraniční média

V měsíci říjnu pořádal italský esperantský svaz virtuální přednášky o sběratelství a muzejním knihovnictví. Libuše Dvořáková prezentovala Muzeum Svitavy. Do akce jsme byli pozváni díky dlouholetému přátelství s Eldou Doerfler z italského Terstu, která je předsedkyní esperantských filatelistů a navštívila Muzeum esperanta ve Svitavách. Pravidelně nám zasílá filatelistický měsíčník.

Videoreportáže

Na muzejním webu www.muzeum.esperanto.cz byla založena nová rubrika „Knihovnická a muzejnická literatura“. Výbor ČES vkládá veškeré akce na web www.esperanto.cz.

8. ZÁVĚR

Muzeum esperanta ve Svitavách se stalo centrem esperantského hnutí v České republice. Díky zahraničním kontaktům, videoreportážím a článkům uveřejňovaných v zahraničních časopisech se dostává stále více do povědomí esperantistů celého světa. Díky esperantu se daří šířit naši kulturu do zahraničí.

V Muzeu esperanta se konají akce věnované i široké veřejnosti, např. cestovatelské večery, Marcipánové Vánoce, muzejní noc, sběratelské burzy a jiné. Vstupné je většinou zdarma nebo za dobrovolný příspěvek. Veškerá práce esperantistů je vykonávána zdarma.

Doufáme, že spolupráce s městem Svitavy se bude i nadále rozvíjet ku prospěchu obou stran.

Ing. Libuše Dvořáková
předsedkyně Klubu přátel esperanta ve Svitavách, z. s.